

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

DE SNEEUWKONINGIN

Een toneelspel in twee bedrijven
voor kinderen

door

Paul Dom

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen
2016
Nr.2206

PERSONAGES

Het stuk wordt gespeeld door minimum 7 acteurs. Elke acteur, behalve de aktrice die Gerda speelt, neemt hierbij een vijftal rollen voor zijn rekening. Indien er meer acteurs mogelijk zijn, kan het aantal personages per acteur verminderd worden. Het stuk kan eventueel ook door kinderen gespeeld worden.

Nachtwacht

Gerda

Kay

Kindje A

Kindje B

De vos

Grootmoe

De raaf

Besje

Soldaatje 1

Soldaatje 2

De Stoel

De Fruitschaal

Het ravenliefje

Lakei Zilver

Lakei Goud

De prinses

De prins

Roverswif

Oude Rover

Rover Eenoog

Roversmeisje

Rendier

Lappenvrouw

Finnenvrouw

Soeppot

Theepot

Wachter 1

Wachter 2

Sneeuwkonigin

DEKOR

Het dekor bestaat uit: een paravent vooraan die zich volledig kan sluiten waarop een winterlandschap staat, en een fonddoek met bergen en winterlucht waarvoor nog een bergwand staat opgesteld die in het midden kan opengaan. De overige dekorstukken worden klaargezet achter de paravent terwijl een scène voor de paravent loopt. Het betreft de panelen van het huisje van Besje, de panelen van de klok, de wagentjes van de boomstronk, de sneeuwman. Verder zijn er nog twee wagentjes voorstellende de stad met de huisjes van Gerda en Kay. Omgedraaid verzinken zij in de bergwand voor het fonddoek.

Speelduur:

Met een pauze van 20 minuten inbegrepen duurt de voorstelling ongeveer 2 uur.

1

E E R S T E B E D R I J F

Scène 1

Nachtwacht, Gerda, Kay, Kindje a, Kindje b

De huisjes van de stad op een winteravond voor de paravents.

(Muzikale intro. De nachtwacht op. Door de zaal. Gevolgd door de kinderen in koreografie. Tijdens het liedje pesten en imiteren ze hem. De nachtwacht is een oude man, brommerig, maar met goed karakter. Hij heeft een lantaarn bij.)

Liedje 1

NACHTWACHT : 't Is winter en 't is laat
wat doen jullie nog op straat!

KINDEREN : De straat dat is ons speelterrein
kou en sneeuw, dat doet geen pijn

NACHTWACHT : Naar bed!

KIND : Naar bed!

KIND : Naar bed!

KIND : Naar bed!

NACHTWACHT : Wat heb ik je gezegd!

KINDEREN : Oh!

NACHTWACHT : *(Gaat alleen door)*

Als 's avonds aan de hemel al de sterren blinken gaan,
dan steek ik in de straten van de stad de lichtjes
aan.

(Muzikaal intermezzo. Kinderen naderen)

Straks komt de sneeuwvos; Hij betovert jullie alle-
maal!

KAY : Dan trek ik aan zijn staart.

1

NACHTWACHT : Als 's avonds kaarsjes branden in de kamers bij het raam, dan let ik op de dieven in het donker bij de maan.

(Gerda trekt aan zijn jas.)

Ga weg!

KIND : Ga weg!

KIND : Ga weg!

KIND : Ga weg!

NACHTWACHT : Wat heb ik je gezegd!

KINDEREN : Oh!

NACHTWACHT : *(Gaat alleen door.)*

't Is winter en 't is laat
wat doen jullie nog op straat *(Af.)*

KINDEREN : De straat dat is ons speelterrein
kou en sneeuw dat doet geen pijn!
(Rondedans. Kinderen af. Muzikale out-tro.)

Scène 2

De Sneeuwvos

(De huisjes schuiven naar cour en jardin en aldus verschijnt de sneeuwvos. Hij is in het wit gekleed, in soirée met hoge hoed en wandelstok. Hij praat in rijm. Tijdens deze scène opent hij de huisjes van Kay (jardin) en Gerda (cour))

VOS : *(Nijdig.)* Alle rupsen, ratten en spinnen! Wanneer roept men die kinderen naar binnen! Slapen doen ze zeker niet? 't Komt door die nachtwacht met z'n lied. Alleen als ze dromen in bed vannacht, werkt mijn duivelse toverkracht!

STEM GROOTMOE : Gerda!

VOS : Nog even wachten achter die hoek. Zo dadelijk vertelt uit het sprookjesboek, de ouwe grootmoe mijn verhaal.

1

En dat gebeurt dan allemaal. Als het meisje zachtjes dromen gaat, wat in het boek geschreven staat. (*Af door paravent.*)

Scène 3

Gerda, Grootmoe, Kay.

(*In het slaapkamertje van Gerda. Deur, bed met lappjesdeken en raam.*)

GROOTMOE : (*Komt de kamer in met lamp.*) Natuurlijk, Gerda, morgen mag je, maar nu is het bedtijd. (*Gerda volgt in nachtgewaad. Grootmoe helpt haar in bed.*)

KAY : Mag Gerda dan mee, grootmoe?

GERDA : Ja, grootmoe, ik wil mee op de slee.

GROOTMOE : Goed, maar wees voorzichtig, Kay!
Gerda is mijn allerliefste schat.

KAY : En jij bent de allerliefste grootmoe. (*Hij geeft haar een zoen.*)

GERDA : Van de hele wereld. (*Geeft haar ook een zoen.*)

GROOTMOE : Naar huis toe, Kay, en zet je muts op want de kou bijt in je oren.

KAY : Dag Gerda. Slaap lekker. (*Geeft haar een zoen.*)

GERDA : Ik wou dat je mijn broer was, Kay. Dan was je altijd bij me.

GROOTMOE : Over een paar dagen begint de lente. Dan zien jullie elkaar weer elke dag.

KAY : Dag grootmoe.

GROOTMOE : Dag Kay. Goeienacht.

(*Kay af. Grootmoe neemt de lamp.*)

GERDA : Grootmoe...

GROOTMOE : Ja, Gerda.

1

GERDA : Heb jij ooit de sneeuwvos gezien?

GROOTMOE : Nee, lieve schat, maar hij bestaat. 's Avonds laat komt hij naar onze stad. Dan strooit hij betoverde sneeuwvlokjes door de lucht. Krijg je er een in je oog, dan ben je in zijn macht.

GERDA : En als Kay nu zo'n vlokje in zijn oog krijgt?

GROOTMOE : Dan haal jij dat eruit! Slaap lekker, lieve Gerda, droom zacht. *(Grootmoe af met lamp.)*

Scène 4

Sneeuwvos. Kay

De huisjes van Kay en Gerda.

(Droommuziek. De sneeuwvos verschijnt opnieuw door de paravent.)

SNEEUWVOS : Eindelijk slaapt ze dan toch in

De hoogste tijd dat ik begin.

Voor het einde van de nacht
word ik op het paleis verwacht!

De koningin die wil een kind

Ik neem die Kay, haar kleine vriend.

Een vlokje strooi ik in z'n oog

dan voer ik hem mee hemelhoog

naar 't koninkrijk van sneeuw en ijs

mijn koningin haar paradijs

(Hij gaat naar de jardinzijde van het toneel bij het raam van Kay.)

Auw, auw, ik heb zo'n kou

auw, ik heb zo'n honger, wie helpt me gauw?

1

(Kay komt in slaapkledij aan het venster kijken. De vos stopt zich vlug weg. Kay doet het raam open.)

KAY : Ik dacht dat ik...

SNEEUWVOS : Auw, auw, ik heb zo'n kou...

(Kay kijkt omhoog. De sneeuwvos strooit vlokjes naar beneden. Kay doet z'n handen voor z'n ogen.)

KAY : Auw, ik kreeg iets in m'n oog.

SNEEUWVOS : *(Bij Kay)* Dat was een vlokje, beste kind, van sneeuw, 't kwam door de wind.

KAY : Ik dacht dat ik een poes hoorde.

SNEEUWVOS : *(Lachend)* Een poes, een kat?

Daar zeg je wat!

KAY : Ik geloof dat het weg is.

SNEEUWVOS : *(Dichter bij, grijpt Kay.)*

Laat eens kijken, jongenlief.

Ik wil je helpen, asjeblief.

KAY : Auw, nu steekt iets in mijn hart. Wie bent U?

SNEEUWVOS : Een dokter, want je bent heel ziek.

Ik breng je vlug naar een kliniek.

Ik tover gauw voor jou een slee

en neem je dadelijk met me mee.

(Muziek. De paravents openen zich en de slee verschijnt. Het is een prachtige witte slee.)

KAY : *(Praat nu in betovering ook op rijm.)*

O wat mooi! Een witte slee!

Nu wil ik dolgraag met je mee.

Geen pijngevoel heb ik nu nog.

Wat vreemd, daarnet dan was 't er nog.

SNEEUWVOS : Dat alles vriend is een begin

Ik voer jou naar de koningin.

KAY : Is het dan waar wat je daar zegt?

1

Bestaat de sneeuwkonigin dan echt?

SNEEUWVOS : Ze wacht op jou, ze stuurt haar slee.

KAY : Ik neem m'n nieuwe schaatsen mee!

(Kay haalt schaatsen. Dans en lied sneeuwvos.)

Lied 2: De sneeuwvos op pad.

Refrein :

De Sneeuwkonigin in haar paleis
met haar kristallen kroon van ijs
breng ik elke nacht een kind
tot ze mij aardig vindt

Strofe :

De sneeuwvos is weer op het pad
Dat doe ik 's avonds elke nacht
ik haal de kind'ren uit de stad
bevries met toversneeuw hun hart

Dan suis ik door de koude wind
langs wolven huilend om het kind
door sneeuw die op de bergen glimt
naar 't land van ijs dat niemand vindt

(Kay komt weer te voorschijn. Aarzelt. Parlando.)

SNEEUWVOS : Vergeet je oma, z' is grijs en oud

KAY : En Gerda ook, die van me houdt?

SNEEUWVOS : De sneeuwkonigin wacht al zo lang
kom in m'n slee, of ben je bang?

DUO : Refrein:

De Sneeuwkonigin in haar paleis
met haar kristallen kroon van ijs
het fijnste gaas tot haar gezicht

1

dat straalt in het noorderlicht.

(Out-tro. De paravent sluit zich.

Kay met sneeuwvos verdwijnen in de slee.)

Scène 5

Gerda, de raaf

In het huisje van Gerda

(Aan het raam bij Gerda, côté cour, verschijnt de raaf. Hij tikt op de ruit. Gerda wordt wakker en komt rechtop zitten in haar bed. De raaf tikt nogmaals.)

GERDA : *(Fluisterend.)* Wat is er? *(De raaf niest geweldig hard.)* Sjt. Grootmoeder slaapt. Wat is er?

RAAF : *(Van buiten)* Doe open! Doe open! *(Gerda doet open. De raaf niest weer geweldig hard.)*

GERDA : Sjt.

RAAF : Gezondheid!

GERDA : Kom binnen.

RAAF : *(Springt binnen)* Versta jij kraaientaal?

GERDA : Nee, die heb ik niet geleerd. Maar grootmoeder kent ze. Die kent ook de taal van de erwjtes en de worteltjes. En de vliegentaal. Zal ik haar roepen?

RAAF : Nee, niet doen. Ik zal proberen mensentaal te spreken.

GERDA : Ik wist niet dat je praten kon.

RAAF : O nee? En ik zeg je elke morgen goeiedag en dankjewel als je broodkruimels voor me strooit. Luister. Je moet onmiddellijk met me mee. Er is iets vreselijks gebeurd. Kay werd ontvoerd door de sneeuwvos.

GERDA : Hoe kan dat?

1

RAAF : Je weet toch dat de vos betoverde sneeuwvlokjes heeft. Kay kreeg er eentje in z'n oog en werd betoverd.

GERDA : Waar is Kay?

RAAF : De sneeuwvos voert hem nu mee naar de sneeuwkoningin. Op het eind van de nacht keert de koningin terug van haar tocht. Als ze Kay kust, wordt zijn hart voor altijd van ijs.

GERDA : Dan sterft Kay? O, lieve raaf, zeg me wat ik moet doen.

RAAF : Je moet hem redden.

GERDA : Ik klim op je rug en jij vliegt met mij naar Kay. Wat is er?

RAAF : Kon ik maar vliegen.

GERDA : Ben jij te oud?

RAAF : Je bent nooit te oud om te vliegen. Vliegen is prachtig. Het is zwemmen door de lucht. De man die me de mensentaal leerde, wilde dat ik nooit wegvliegen zou, en heeft daarom mijn vleugels afgeknipt. Ik kan alleen huppen.

GERDA : Maar jij weet waar het noorden ligt?

RAAF : Natuurlijk, ik ben toch een vogel. Dat weet iedere vogel van kleinsaf aan.

GERDA : Dan ga jij met mij mee en toon me de weg naar het paleis.

RAAF : Trek eerst je kleren aan.

GERDA : Dan moet ik grootmoe wakker maken.

RAAF : Nee, want dan is je droom voorbij en is Kay voor altijd verloren. Sla je deken om je heen, want voorkomen is beter dan... *(Hij niest weer heftig.)* ... genezen.

GERDA : Je bent vreselijk verkouden.

RAAF : Wat een mooie sloffjes heb je daar!

GERDA : Met Kerstmis gekregen. Hier, zet jij deze muts op. *(Ze trekt Kra een muts over z'n kop.)*

RAAF : Als m'n liefje me zo ziet!

1

GERDA : Help me door het raam.

RAAF : Wat een berewinter dit jaar.

(Hij volgt haar door het raam. Hij niest nog een keer zeer luid. Black-out.)

Scène 6

Besje

De huisjes verdwijnen. Het sneeuwlandschap.

(Intro muziek. In de fond tovert een spot Besje te voorschijn, de bloemenvrouw. Ze draagt een grote witte cape, grote hoed en een donderbusgeweer. Tijdens haar dans komt ze naar voor, verdwijnen de huisjes cour en jardin en sluit de paravent zich.)

Lied 3: De kersendief

Refrein :

Als ik hem te pakken krijg
jaag'k een kogel door zijn lijf
want hij eet al mijn kersen op
die vogel met zijn zwarte kop.

Strofes :

Slapen moet die vogel toch, in een beuk,
in een den of een berk
Ik zoek hem, ik vind hem, ik schiet hem neer, die dief
van een zwarte vlerk.

Ik lust alleen maar bessensjam, die ik van mijn kersen
maak

Ik zoek hem, ik vind hem, die kersendief en als 'k
schiet is 't raak.

(Buiten adem van de snelle dans. Mogelijk met valpartij als slot.)

BESJE : Dit wordt mijn dood. Geen oog doe ik toe. Slapen kan ik niet meer. En als ik slaap, dan droom ik van die kersendief. Alle dagen verdwijnen er kersen. Wacht tot ik die zwarte raaf te pakken krijg. Ik zoek zijn spoor, maar ik vind er geen. Weet je wat ik tegen vogels heb: ze eten kersen op, en ze kunnen vliegen! Ik wou dat ik ook vliegen kon. Ik kan wel toveren: bloemen, en geweer en zo, maar mezelf doen vliegen kan ik niet. Ik ben geen heks. Maar als ik zou kunnen vliegen, dan vloog ik achter die kersendief en ik schoot hem neer. Ah, hier is een spoor! Het loopt van hier naar daar achter die den. Vooruit Besje, leer hem z'n lesje. *(Ze verbergt zich cour.)*

Scène 7

Gerda, Raaf Kra, later Besje
Aanvankelijk winterlandschap van paravent, later interieur huisje Besje.

(Gerda op van jardinzijde, gevolgd door raaf.)

GERDA : Vlugger, Kra.

KRA : *(Naar adem snakkend.)* Ik kan zo vlug niet huppen. Ik blijf hier.

GERDA : Zonder jou ben ik verloren. Je mag me niet in de steek laten.

KRA : Lieve Gerda, ik kan niet meer, Kay...

(Aan de courzijde verschijnt Besje met haar geweer. Ze schiet. Een knal van jewelste. Besje zelf valt ervan in zwijm. Kra vlucht weg.)

GERDA : Kra, wat doe je nu? Laat me niet alleen! Hij is weggevlucht. Wie is dat? Is ze dood?

BESJE : *(Flauwtjes.)* Neenee.

GERDA : Zou ik haar helpen?

BESJE : *(Flauwtjes)* Hulphulp.

GERDA : *(Dichterbij.)* Heeft U zich bezeerd?

BESJE : Ik ben flauw gevallen. Wat een knal gaf dat ding. Ik schrok me te pletter.

GERDA : Waarom schoot U op ons?

BESJE : Die vogel van je eet al mijn kersen op.

GERDA : Bedoel je Kra?

BESJE : Kra of zijn pa of zijn ma. Voor mij zijn al wat vliegt olifanten, euh vogels bedoel ik. Wat zeg ik toch!

GERDA : Kra komt hier nooit. Hij woont bij ons in de stad.

BESJE : En wat komt hij hier dan zoeken? *(Zet zich rechter.)* Au!

GERDA : Hij toont me de weg naar het noorden.

BESJE : Midden in de nacht? Waarom?

GERDA : Kay werd ontvoerd door de sneeuwvos.

BESJE : Ik heb niemand zien voorbijkomen. *(Probeert recht te staan.)* Au!

GERDA : Zal ik U recht helpen?

BESJE : Nee, laat me maar even.

GERDA : De sneeuwvos steelt de kinderen uit de stad.

BESJE : O ja, wacht tot ik die vos te pakken krijg! *(Opnieuw het wapen in aanslag. Gerda duwt het weg.)*

GERDA : Maar nu hebt U Kra weggejaagd en ben ik de weg kwijt en is Kay verloren.

BESJE : O, wat plezierig voor je, eu ik bedoel triestig voor je. Het is allemaal jouw schuld, euh ik bedoel mijn schuld. Mijn hoofd is in de war. Dat komt door die

1

knal. Ik tover nooit meer een geweer. Maar ik was zo kwaad, omdat er altijd kersen verdwenen, dat ik zei: nu tover ik een geweer en ik schiet hem neer.

GERDA : Kan U toveren?

BESJE : Een beetje wel. *(Ze komt recht.)* Au! *(Tot Gerda.)* Misschien is het toch beter dat je me naar het kerkhof draagt, euh naar huis brengt, bedoel ik.

GERDA : Natuurlijk, maar blijven kan ik niet.

BESJE : Nee, je moet verder, maar je kan je even verfrissen, eh verwarmen bedoel ik. Je loopt in je nachtkleed door de vrieskou. Bij mij in de tuin schijnt dag en nacht, zomer en winter, altijd de zon.

(Muzikaal thema. De paravent gaat open.

We zien het huis van Besje. Deuringang met links en rechts een raam. Bij de deur ingang twee houten soldaatjes. Binnen staat een zetel en een beeldje in de vorm van een zittend meisje met fruitschaal. Ze passeren langs jardinzijde en komen dan centraal fond binnen langs de deur. Besje is eerst.)

BESJE : Hé, hé, hier zijn we. *(Gerda brengt Besje naar de stoel. Besje gaat zitten en houdt Gerda bij haar.)* Ziezo, dank je wel, lieve schat van me. Hoe graag zou ik altijd zo'n lief klein meisje als jij bij me willen. Je zal eens zien hoe goed wij het kunnen vinden met ons beidjes.

GERDA : *(Wil weg.)* Ik zou wel graag willen blijven, maar ik kan niet.

BESJE : Vind je mijn huis niet mooi? Het is hier toch lekker warm!

GERDA : Jawel, maar mijn vriendje wacht op me.

BESJE : O ja, wat jammer. Maar je was zo vriendelijk me naar huis te brengen. Daarom mag jij nu van mijn kersen proeven.

1

GERDA : *(Ze ziet nu pas de kersen.)* Wat een reuze kersen!
Midden in de winter?!

BESJE : Eet zoveel je maar lust!

GERDA : Ik durf niet.

BESJE : Toe!

GERDA : Eentje dan.

(Ze neemt een kers en eet ervan. De intro van de wals zet in. Besje doet haar cape uit, haar bloemenkleed komt te voorschijn. Ze gaat naar Gerda, die betoverd wordt.)

BESJE : Je zal eens zien hoe goed wij het met elkaar kunnen vinden!

GERDA : 't Is hier warm. *(Laat beddeken vallen.)*

BESJE : Neem nog een kers liefje! *(Gerda doet het.)*

GERDA : Ze zijn heerlijk zoet!

Lied 4: Toverlied

BESJE : Ruspazi debora
lari etcetera
Geef me je kleine hand
kom in mijn toverland

(Gerda ziet de dansende soldaatjes)

GERDA : Levende soldaatjes!

SOLDAATJES : Wij zijn goeie maatjes!

(Gerda ziet de dansende fruitmand en de dansende stoel)

GERDA : Fruitmand en stoel!

ALLEN : *(roepen)* Maken een :

BESJE : dolle boel!

HEREN : Dolle boel!